

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.

Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

La cultura d' un poble, es coneguda y evalora per les manifestacions d' art que del mateix se desprenen.

Gran triómf de la exposició celebrada en la Casal de la Joventut Regionalista.—Ruidós éxit dels expositors.—Asombro de cuants l' han visitada.—Admiració dels crítics.—¡Lláus als artistes!—¡Lláus a la Joventut Regionalista!—Ab tota l' ànima, gracies a cuants l' han honrat ab sa presencia.

Un estol de joves, ànima de la Joventut Regionalista, han inaugurat lo dia 25 d' Avril, una exposició de pintura, escultura y caricatura, qu' está sent l' admiració de propis y extranyes.

¿Quí son aquests joves?

Bocetem en primer lloch ses personalitats; despullèmlos de les apariències y deixém al descobert, nua la psicologia dels mateixos, puix que identificats están tots ells espiritualment.

Fem una mica d' historia, y al darrer parlarem de son art.

Modests artesans tots ells: humils, petits, molt petits en orgull y vanitat, pero molt grans en voluntat, abnegació y constancia; en un' ànima jagant y un esperit somniador, niu de redencions y grandores; sacrificants tot, se llançen per l' escaibrós camí del art; camí de flors, voretat d' espines y argilagues, portant de cicerone sa voluntat de ferro; com defensa, la modestia y bona voluntat; d' amulet son servits de sa estimada; la paleta...

Fa dos anys, fèren per primera vegada trit it de presència, en una modesta exposició que tingué lloch en una sala del taller del escultor Viciano, la que fon visitada per los crítics pera quins passá desapercibida; miraren, pero no veren res... Y en comptar de preocuparse y estudiar als expositors, sen adonaren tan sols de son art, ignorant el sa-

crifici y amor al mateix que aquelles manifestacions representaven. No atengueren a la raó de que, pot justarse l' obra, després de conegut l' autor.

Y el sacrifici moral y material d' aquells novells artistes, junta-ment ab sons anhels e ilusions, redolaren inicua-ment per terra... varen fer dormida en lo racó del oblit... Mes no per aquesta contrarietat desalenaren; mal-ferida son ànima verge, son esperit d' artistes, no desmayá per aquesta frèda indiferència.

Erguits y valerosos, continuaren la tasca via dreta, per lo camí mamprés, camí rallat per sons temperaments aimadors de les belles naturals. Y temps després, els veren aixecarse altra vegada, espiritualizats en varios treballs exposats en los comerços d' aquesta localitat.

Ya no passaren desapercibits ni indiferents... foren ya discutits per els competents; hi hagué discrepàncies de apreciació, y fins s' entaulá polémica en alguns diaris. Alló significava algo.

Mes ells seguien avant; avant sempre. Lluitadors infatigables, que ses amargures intimes no cap dúcte fortaleixien sons nobles esperits y ses voluntats fèrmes, esperançats sempre d' alpegar a vore realitzades ses aspiracions; sens donar cabuda a les envetjes ni adulacions, proseguiren l' ericat camí sembrat de perills. Y ferits en sa intimitat, com a

titans, estudien, treballen, lluiten; volen ser vencedors; no may vençuts ni fracassats. Y sa llavor constant; la siment de ses expertes intel·ligències, done el fruit anhelat en la recent exposició en lo Casal Regionalista.

¿Haveu visitat aquesta exposició? Tots direu que sí, puix que ni una sola persona ha deixat d' assistir.

L' aspècte del Saló no pot ser mes hermós y sorprendent. El bon gust se desplegue per totes bandes; no sembla apanyat y dirigit per modèsts aficionats, per artistes novells; mes fa sospitar que 's obra d' artistes consumats.

Pronte fa adivinar, que 'ls que l' han dirigida, coneixen y están plenament capacitats de lo que se porten entre mans.

El fondo es un gran acort d' armonia y contrast. En la colocació de les obres, la estètica y bon gust artístich no pert detáll; y la riquesa y varietat dels marchs mos demostren l' exquisit gust dels expositors. Per lo alt de les obres y anguls del saló, es trobe festonetjat per fines rames de taronger, que deixen reballar suaument lo rich y daurat fruit, que 's replegat per diversos plats antiquissims que decoren els racons de la cambra. El pensament, no pot ser mes sublim y simbólich. En lo centre hi ha un pedestal, vestit ab los colors de nostra aimá Senyera, sostenint la escultura del gran Miquel

Angel, intitulá «L' esclau». Y en los extrems, quatre boniques columnes, donen son esguart a varies escultures.

Tarea penosa y difícil, sería fer un estudi crítich de totes les obres que 'n dita exposició es troben; per lo mateix mos concretarem a enumerar els matjors acerts a nostre juí, dels expositors, ya que de la crítica s' han ocupat en la demés premsa quins son poseits de mes autoritat y coneiximents artistichs que 'l que corre aquestes ralles.

GODOFREDO

BUENOSAIRES. — Mos se mostre romantich y somniador; testimoni son els dos cartells que presente de composició decorativa «Lo sinyor Nèlo» y «Mercat». Aquests dos cartells, particularment «Lo sinyor Nèlo» son dos grands concepcions; d' un acert verader. Y en les escultures del socialista «Meabe» y el plorat poeta «Rubén Dario» significa son dots d' expert y profitós escultor.

JOAN

PASCUAL. — Este jove de temperament reposat y escrutador, done la nota en lo paisatge «En plé de Sol»; en aquest paisatge integren l' armonia de color, factura, soltura reposa y seguritat de pincell. «En plé de Sol», no ductem en nomenarlo com la millor y mes perfectá obra del amich Pascual.

Tambe cride l' atenció per la fineça y delicadea en qu' está tractat, lo paisatge titolat «Jorn grisench».

JOSEPH LLOPIS. — Es admirat en la composició al «pastel» «Apostuls» d' una impressió real al temps que fantástica, avalorá per l'

acertat fondo que vivifique grandment les ben interpretades figures dels apóstuls.

Com a paisagiste se revèle aventatjat en «Camí d' Alcora»; en el que l' artiste ha trobat l' incògnita, ha resolt lo mes difícil problema del paisatge; la perspectiva aèrea; l' ambient del puesto interpretat. En dibuix també está molt be.

JOSEPH FELIP. — Temperament enamoradiç de les tendreces y de la soletat; no obstant, trobem en ell certa brusquetat en distints moments. Contemplem sinó

«Hores mortes», y mos imaginarem al artiste, emboltat d' una aureola d' inyor que 'l porte fins la meditació. Y si dirigim nostra mirada a «Després de la pluja» y «Cará de Sol», notarem un canvi complet; una sensació distinta a la d' avans. En «Després de la pluja», sembla que al artiste li falta 'l temps pera interpretar en lo llenç lo que forge sa imaginació.

Les obres esmentades de nostre company Felip, son una esperança.

VICENT ARMENGOT. — Exaltat, actiu y d' un gust refinat; gran observador. Mos presenta varies obres, totes elles, dignes d' admiració; totes denoten conciençut estudi. Este ar-

tiste, es un enamorat del ánima de les coses; podriem dir que les espiritualiza. D' entre totes, nomenarem el retrato titolat «Mon germá». Este llenç es el matjor triomf del amich Armengot. De tal manera profunda l' artiste a més de les valoracions coloristes; ab tal propietat l' interpreta, que més que 'l paregut físich, surgix lo més difícil de conseguir; la semblança espiritual. No es tan sols el personage lo que reproduix, sino 'l mirall de son ánima.

Presenta, tamé «Cúa de provesó»; composició. «De Matinet» y

«Barranquis», paisages. Totes elles admirablement interpretades.

JESÚS MARTÍ.

— Exposa varios caps d' estudi, y diversos paisages. Este expositor ha cridat molt l' atenció, tan per sons conciençuts y ben acertats treballs, com per lo desconegut de son art, puix que 's la primera vegada que mostre sons treballs al públich.

Entre les moltes obres que presente, de diverses tendències, sobreixen a nostre entendre, en los caps d' estudi, «Nélida», que denota la delicadea del artiste y «Estudi al Sol», replet de vigorositat, calent de color y d' una factura ferma y segura.

En los paisages, donem predilecció (sens que assó reste mèrit als demés) per «Crepúscul» y «Vèles llatines»; son aquests dos apunts, dignes de figurar en el lloch dels artistes consumats.

Molt be per lo company Martí y ya que ha llançat son art al públich, que tan justament la premiat no escatimant lloances, servixcali assó d' estimul pera no archivar sons treballs en una cambra, retraguda, aon no puguen ser contemplats.

MANEL SALES. — Es este un ingènuo caricaturiste y un bon paisagiste. D'entre les variades caricatures que presenta; la mes original, la que més atrau nostra atenció, es «Ulls clars, serens» de la se-

nyoreta P. C.

En paisages els més acertats son «Roques en ombra» y «Secá», de colorit molt simpátich y sobre tot molt correcte de dibuix.

També es troben esparcits per totes les Societats originals cartells, anunciadors de la exposició, que son verdaderes filigranes.

Ab tota l' a coratjosa en artistes, y testimoni d son realcat siga aquest. la tasca ma tuós, sembr tingau por; sens que c avant, semp gure alpleg vostres asp l' ansiat jar dat de bleda

La part gr de nostre ben Baidal, qui ap saltres y volé ans mentats a ria el colabor

En tor

Sabut es, tenen un personaliste les població festarse la o sufragi cons sons mèrits representaci lítica que os per lo contra tres governs a efecte un económicue a tot el país en la person tiva y servic a determina atres vegaes ambicions de important q o l'atre parti importa es e Este régi personaliste quies. Si tra ses presenta de si el ré eficaç y pro te raó y com tre país. Esp experiència

Ab tota l'ànima, enviem nostra més coratjosa enhorabona als ben-aurats artistes, y juntament, rebixquen lo testimoni de nostra admiració per son realçat y ruidós triomf, y que siga aquest, motiu pera alenarlos en la tasca mampresa. El camí es tortuós, sembrat d'argilagues, pero no tingau por; ab fermeça y valentia, sens que decaigue vostre esperit, avant, sempre avant, que yo vos augure alpegaréu pronte al tème de vostres aspiracions, aon trobareu l'ansiat jardí de la glòria engarlandat de bledanes y frondoses flors...

LEGO.

La part gràfica d'esta resenya es obra de nostre ben vollgut amic En Francésch Baidal, qui aprofitant la estança entre nosaltres y volent correspondre al éxit dels ans mentats artistes, ha tengut a vanagloria el col·laborar artísticament.

En torn dels polítichs

II

Sabut es, que les eleccions rurals tenen un caràcter marcadament personaliste. No sosoix lo mateix en les poblacions grans aon pot manifestarse la opinió pública durant el sufragi consagrant al home tant per sons mèrits individuals cuand per la representació ideal de doctrina política que ostenta. La població rural, per lo contrari, desamparà per nostres governs que may poden portar a efecte un plà general de refórmes econòmiques y culturals, extensives a tot el país, té que pensar ans tot, en la persona més influent, mes activa y servicial que puga subvindre a determinaes necessitats rurals y atres vegaes favorir los caprichos y ambicions de gents desaprensives no important que perteneixquen a este o l'atre partit. Pera els pòbles lo que importa es el nom, no les idees.

Este règim polítich, de caràcter personaliste, sols engendra oligarquies. Si tratarem d'investigar causes presentariem la cuestió prèvia de si el règimen parlamentari tan eficaç y progresiu en atres nacions te raó y conveniència de ser en nostre país. Esperém que 'l temps y la experiencia donarán la solució deci-

siva d'este inméns problema patriòtich.

Passant finalment a estudiar l'actuació dels polítichs apareixen un grup major que servintse de la condició grueguera y abúlica del pòble sols apèlen a lo força extèrna pera granjearse l'acta. Caldria preguntar en este cas si els tirans fan al esclau o l'esclau dona vida al tirá. Este major grup de polítichs son els que 's diuen caciquistes. Sons procediments de preparació electoral consistixen: En explotar la promessa y el halago; rodejarse de gents desaprensives, de jefes de partit y alcaldes semibárbaros que dominen la vida local per l'amenança de la multa o la rebaixa del consumo. A vegaes estos polítichs viuen d'amprat per un apellido gloriós. Altres voltes erigixen del no res als homens pera ferlos funcionarios públichs y estós com a pago al diputat sons instruments de política valentse del càrrech. Esta simonia escandalosa sols se dona en nostre país y en cuansevol provincia. Estos polítichs cuand visiten els pobles se preparen l'arribá ab músiques y cohets. Pera estos polítichs no existix mes que el *yo*, y sons procediments son de força extèrna, de violencia, de sugestió. Existix altre grup de polítichs en minoria insignificant, que procuren guanyarse la acta per voluntat sincera del poble; son els que obren en lloch de promètre; els que no tènem enemichs perque procuren favorir a tots els que ho solliciten al funcionarios públichs, pera el profit exclusiu del pòble. Estos polítichs son els pochos que cultiven l'eixercici y expresió de la conciencia pública.

Estes son les observacions que mos han mereixcut les eleccions últimes y sobre tot la política regional.

SENY.

Traducció J. B. C.

LLAVOR SANTA

Estem passant per uns tràmits llastimers.

Nostra rassa es indolent y tant bé molesta el pensar en remeys de salvació que quant ix hu dels que pregunuen per lo be general, pronte

se li dona lo titol de *chiflat*, *méch* o *imbécil* prestantli com premit a sa desventura quimera un gest despreciatiu que fan quedar en un estat visible a ses advertensies regeneradores.

Hui no priva altra cosa mes qu'els braus. Yesta d'embrutiment que fa que les gens conixent lo mal, el propaguen fins l'estrem que pronte se interpreta per bé. La caritat es maldat.

Tot demostra ignorancia y desquiciament, puig lo que se tracta de conseguir mes que fer rebrotar al caliu de bones fetes beneficiis pal poble, mangonejar en la olla dels presupost y absorbir com sango nera famolenca, la sanch del que trevalla. Nostra desgracia es gran y te sa explicació en sa mateixa desgracia.

Nostra política, no te extranye, puix, qui siga qui me llixques, califica per molts com llavor de ilusionaris, perque lo noble es quixotisme y lo sant ridiculea.

Llavor santa es la nostra al tindre com primordial pretensió el sanear als esperits parlantli al poble en llenguaje clar. ¡Llavor santa! ¡Cuants sentintse enfortits vindrán en nostra ajuda?

F. BAIDAL.

26-4-16.

Grandeia del Regionalisme

Parlant del concepte de la bellea lo cultíssim catalá, catedràtich de l'Universitat barcelonina Dr. Daurella trau a rogle aquesta expresió: «Si busquem la raó del plaer que 'ns produix la contemplació d'una cosa bella, la trobem en la *perfecció*, d'aquesta cosa». Y prenent mullament del esmentat fonament filosófic vaig a esclarirvos que 'l Regionalisme 's una cosa perfecta, y per lo tant bella, dins per supost ambdues suposicions de la finitut de les coses del mond, totes elles incompletes per molt progressives que sien.

En efecte 'l Regionalisme 's una federació naturalment imposa per la calitat de substancies socials autonòmiques d'una classe igual o paregu-

da, o be diferent pero que fa molt bona lliga en les descrites. Al mateix temps hi ha que vore que qual-sevol element autonòmic es ampliació de la família, y la darrera ho es a la vegada del individu, y aquest una persona, empró una persona que's tot un mond de sensacions, necessitats, idees, aspiracions, progressos, deures y obligacions. Vulch dir ab tot açó que si una persona assoles, per menudeta d'edat que sigue mereix protecció y defemsa, lo Regionalisme que també's persona mes ja d'extensió prou grand, perque's de quart grau, reclame molta més altjuda de tots mosatros.

A les actuals proventzes de la divisió administrativa espanyola d'ara, no les podem donnar ni molt menys l'importància d'una comarca ab plena condició regional, car tenint les actuals proventzes tan repoqueta afinitat en llurs forces components, no's pot dins d'elles arregar tot lo profit que l'esforç de hù en hù dels habitants, ajuntat y multiplicat per la espenta social de tots los mateixos junts donnaríe bledanament, cas d'esser dits vehins tots d'una mena. No cal dir que'n aquest darrer supost es com solsment s'arribaríe al major grau de progrés y riquesa que la comunitat pot donnar, que's en quant consistix la perfecció en l'ordre polítich d'un Estat.

No hi ha que dir les consideracions fatals a que mos dú l'cabilar sobre'l camí que porte'l desenroll d'una idea filla del centralisme, que fa massa y tot si baix l'aspecte econòmic de la governació mos deixin annar menjant y fregint, a pur de economies y de tributs mal remunerats.

Y passe lo que deu passar. No més cal que vore que pel mitj del centralisme venen a apamyarnos persones forasteres que sancarregaes pera no perdre'ls sigróns, ací mos se planten sense donarse conter en prou competència d'usos y costums que desconeixen; resultant que mos armen unes empastres més grans que'l campanar de la plaça, tot en desprestigi de nostres iniciatives y pera trist concepte de lo que valen si mos possem de ferm a treballar pel nostre conter en los as-

sunt de la comarca com vivim anys y anys y per tant entenem de tot cuand de tant propet mos pertoque.

Arreglemos bé, parlant honestament, la casa y evitem que sense motiu mos se fiquen los estranys, que'n la seua terra estarien molt millor que no donantlos comboys que no més mos perjudiquen y arroïnen la Nació.

ALMUGÁVER.

¿ENCARA....?

Cal fixarse en la major y més fácil assimilació de la gent de vòra mar donada la continua y constant aplegada dels vivificadors y renovadors aires que'l Mediterrani, *mare nostrum*, nostre mar llatí, com el nomena'l poeta, ha llençat sobre tot Llevant y especialment sobre nostre antich Reine de Valencia. La democràtica organització gremial font perenal de intervenció política y de digna representació de la classe artesana valenciana y com digna derivació lo generós y digne respecte de la dona artesana, lliure de lleis y costums opressores que la obligaren a treballar manualment, sont mostra abundosa y clara del vent valerosament renovador y dinàmich que ingentament viu en nostre poble.

La Ciutat de Valencia responnent de les moltes y fòrtes operacions de la famosa *Taula de Canvis* administrada y ben portada per lo mateix poble, era filla d'una organització eminentment popular, sinse cap aire ni vestimenta extrangeres. Ses tractes eren cumplits fidelment com popularment hui se coneix en la frase: *eres tan bon pagador com la Taula de Valencia* y contesta ab prou y mes que suficient eloqüència als que mal enterats y sense saberho, parlen de la *informalidad de los valencianos*.

Les glorioses Corts del Reine de Valencia ab ses dignataris tots, bisbes y abats de monestirs, aristocrates dignes y conscients, modestos y humils ciutadans que orgullosos representaven a les viles y

ciutats feren germinar y viure prósperament aquella legislació tan perfeccionada, tan admirada de propis y extranys y que ab crits de justícia clama per una restauració, molt factible ab les corresponents modificacions introduïdes per lo correr del temps. Les discussions eren rudes, planes, sense retòrica ni bledania d'estil, pero fructífers; parlaven lo còr y l'ànima a la vegada. Nòstre Parlament actual es l'antítesis, es escola de retòrica, d'oradors, no se fa obra vital, pero se parla molt, s'educa y recrien *colorres*; Cap fer esmena de nostra organització municipal en la que tan equilibrades s'encontraven les forces socials y polítiques? Fa poch dies ens parlava maravellósament y abogava per sa restauració el Sr. Villalonga Villalba en una conferencia donada en la «Joven-tud Valencianista» de la capital del Reine.

Lo mercedari Fr. Joan Gilabert Jofré y la seua fundació del Hospital parlen clarament de la may prou alabada caritat del nostre poble que tant y tantes voltes se sacrificà en noves y numeroses fundacions caritatives, humanitaries. ¿Y qué ens diria nostra nombrosa, sòlida y profunda cultura valenciana? Estòl de filòsofs, poetes, pensadors etc. que en valenciana llengua asombraren al mon sancer.

¿Si açó forem?....

Tot quedá rebordonit; nostra llengua ya no's parla tot arreu; nostre pensament encara que alguna que altra vegada brolle en son engenit valor, may aplega a ser característica expansió d'un ver valencià, may té la plenitud esplendenta y ofegadora dels pobles lliures, may pot pendres com la fita valoradora d'un poble. Les utòpiques teories sendoreformadores en son uniformisme avasallador no podran fer desapareixer les característiques dels pobles subjectes a lleis biològiques de constant predomini evolutiu, arrolladors d'una manera brutal d'exes folies unitaristes filles de ilusionaris, folls o *vius*. Lo nostre poble encara no ha perdut ses característiques prou combatudes per els mangonejadors

de la adm...

totes ses ra...

La Natur...

lladora es...

realitat, ¿co...

L'oli per...

parencia va...

Castelló,

ANALITIC

PRO

Tenint no...

sels trevall...

nostra provi...

d'higiene q...

durant l'est...

formarnos c...

bles y huma...

Podem di...

al Sr. Minis...

comprén ade...

lar a la mon...

ensaig de «E...

vorir a altres...

necessiten p...

fortaleixer s...

ció curativa...

aigua.

Proseguin...

destia mes e...

rán desenro...

simpàtiques...

contingent d...

y social que...

escolès.

De desijar...

vallem pera...

institucions...

de nostra re...

VEU DE LA

missió organ...

per esta idea

Cha

Lo mill

1'40 ptes.

ne el caso

Ultramar

Lluís Ca

de la *admirable Administración* en totes ses rames.

La Naturaleza en sa força arro-lladora es mostra ben clarament la realitat, ¿com explicarnos.....?

L'oli per aon passa taca, diu la *parencia* valenciana.

PEROT DE GRANYANA.

Castelló, dia de San Jordi.

PRO CULTURA

Tenint notícies de que novament sels trevallava pera continuar, en nostra provincia, les obres escolars d'higiene que protegixen als chichs durant l'estiu, habem procurat informarnos d'estes gestions tan nobles y humanitaries.

Podem dir qu'el projecte alçat al Sr. Ministre d'Instrucció pública comprén ademés de la colonia escolar a la montanya pera 40 chichs, un ensaig de «Banyes escolars» pera favorir a altres chichs pobres y que necessiten per sa constitució débil fortaleixer son organisme per l'acció curativa del sol del aire y de l'aigua.

Proseguint per este camí, ab modestia mes en pas fèrm y segur, anirán desenrollantse estes obres tan simpátiques que han de salvar a eixe contingent de chichs de pobrea física y social que tant abunden en nostres escoles.

De desijar es que tots a una trevallem pera que florixquen estes institucions que tan alt posen el nom de nostra regió.

VEU DE LA PLANA felicita a la Comissió organitzadora que tant trevala per esta idea humanitaria.

Champagnette

Lo millor ví espumós a 1'40 ptes. botella y si se torne el casco, a 1'15.

Ultramarins del MORITO
Lluís Catalán.—Castelló

Aires de fòra

Vents de vida

En mig de la calma del desenroll de la nostra causa, hi han falagadores ráfagues de vida.

Una ráfaga d'aquestes fon, los dos actes celebrats en Valencia lo divendres dia 14 d'este mes.

Organizada per la «Joventut Valencianista» doná una conferència en lo «Rat Penat», el jove mallorquí president de la societat «Nostre Parla», En Guillem Fortesa.

En elocuentes y vibrants parafrasis, demostrá la germanor de catalans, rosellonesos, mallorquins y valencians. Parlá de la gran Nacionalitat d'En Jaume I, aquell gran rey, tan cult y demócrata, que hui alçara el cap, tornaria a morir disgustat al vore lo abandonada que tenim la llengua, eixe idioma qu'ell ajudá a engrandir. ¡Com voria apenat que s'ha complit la seua profecia sobre la gent de Ponent! Al parlar de la llengua, el senyor Fortesa, recorda l'acte d'En Antoni Maura, mallorquí, que ha mamat nostra parla y que demana li se pose mesura al seu us.

Acabá sa conferencia, preguntant l'unió de totes les rames del gran abre Catalá y aixís, astretint els llaços, tornariem a ser forts, podent esperar un falaguer esdevinidor.

Lo únich de sentir, fon, el que sols hi foren en la conferencia uns cinquanta, cuand en cuansevol metin caciquil, van centenars. ¡Paradojes d'aquest Reine! I pensar que a l'eixida de cuansevol correguda de tòros, darrere dels toreros, van centenars, desitjan acostarse pera tocarlos l'asquena, tenintsen a vanagloria el conseguero.

Per la nit en el «Círculo de Bellas Artes», llixqué el jove En Francesc Puig Espert un llibre que publicarà titolat «El llibre de les jornades».

Puig Espert, demostrá al públich que l'escoltava, qu'ere numerós qu'en valenciá se poden fer poesies hermoses d'una dolçor y armonia com pochs idiomes ne produixen. Deixa una vegá mes de-

mostrat, que 's hu dels poetes que donarán gloria a nostra llengua y que si trevala, trevallará escultpintse lo pedestal de gloria.

Lo mes meritòri d'aquest acte fon el que quedá sembrada sana llavor en el públich, que desgraciadament era en majoria, centraliste o castellaniste.

Els comentaris o lloances de l'obra p'als critichs.

Una de les característiques de la nostra renaixensa que 's senyal de que re florir seguix la marja deis renaixers victoriosos, es la de que 'ls capdavanter, son la joventut.

Es falaguer vore que al menys no tots els jovers s'asfondren en el fanguejal de la toreria y flamenquisme.

Lo dia en que ningú sapia el nom dels toreros ni s'ocupe d'ells, no sols renaixerá la nacionalitat Valenciana, si no el conjunt de totes les que formen l'Estat Espanyol.

VICENT TOMÁS MARTÍ.

(De la «Joventut Valencianista».)

Artana, 18-4-1916.

Nota.—Esta redacció no acépta, de cap manera, que se considere al Reyno de Valencia com part de «Tórres catalanes». Ab tota la dignitat y seronitat que dona el dret y la raó, rechaça esta apreciació com ya feu en números passats.

Abnegació pera la lluita

Dintre de lo camp del ideals politichs, ocupa hu dels puestos predilectes lo nacionalisme, pero es ideal conegut en nostra Regió escasament per unes quantes dotzenes d'entusiastes aimadors de la seua patria, puix els demés el desconeixen en absolut.

Els nacionalistes que aci a Valencia s'hábem pogut juntar pera la lluita, som homens decidits, que pregonem per tots los puestos les flairors de nostra dolça parla, la riquesa de la nostra terra, les necessitats econòmiques y socials del nostre poble, les desatencions de que som objecte continuament per part del poder central, el mijos pera reivindicarnos dels atropells que patim....

Encara sigam coronats en nostra tasca ab los llores del triomf, la nostra lluita serà ruda, perquè 'ls beneficis que pugam reportar a nostra Regió no poden esser de moment, puix ja sabem desgraciadament que quant entrem els valencinas a reconquerir a Valencia, sols un montó d' ruïnes trobem, aon no ja mes orientació econòmica, ni mes administració que la voluntat dels poderdants de lo Poder central que absorbixen no sols els ideals, convertint al ciutadà en autòmata, si que també en ocasions inclús els interexos econòmichs, fent d' esta manera produir-se el desequilibri en la administració municipal, base ésta del segon engranage, la administració provincial, que tampoch pot fugir d' este despotisme.

Pero no sols es gran la nostra tasca, si que també la responsabilitat, puix en nostres mans tenim lo seu exit o fracàs; si estudiem y treballem tots junts pera la conquesta de nostra Patria, lo nostre treball serà un pas gloriós pera l' historia de lo nacionalisme Valencià, pero si per lo contrari convertim aquest sant ideal, en una apassionada lluita personal, llavors, los nostres esforços serien perduts, tendriem que reconèixer que sobre ideals elevats no habiem sabut constituir un partit polítich capaç de defensar nostres interessos y de llibertar a Valencia.

Veent puix qu' estriba una gran part del resultat de nostre exit en la llavor propia, en l' estudi dels problemes socials y econòmichs de Valencia, si ésta llavor no la fem per negligència, debem esser despreciats per no haver posat tot lo nostre esforç al servici de nostra volgutíssima Patria.

TOPENAPE.

Valencia 23 Abril de 1916.

TRIBUNA LLIURE

GLOBO CAUTIÚ

Respectant la voluntat de l' autor ho publiquem conforme està l' original.

Si 'n la vida particular tenim cada hu el deure de dir les coses

com les pensem y de pensar com debem, en major motiu, al dirigir-mos al public, ham d' ajustar la nostra conducta a este principi.

Un semanari com VEU DE LA PLANA no pot, seguint esta màxima, presentar al lector una perfecta unanimitat de concepte en lo concernient al regionalisme. Aquell que, com yo, crega que pera Espanya no hi ha millor sistema de govern qu' una República Federal, dins la qual si que podria este regionalisme donar el seu frut, no transigirà may en un govern absolut que seria—y la historia ho ha demostrat, per mes que mos vullguen fer creure atra cosa—tot lo contrari a que tendisen les aspiracions d' una determinada regió.

Encara no ha trovat la humanitat el pes o la medida pera contrastar en tota seguretat quin sistema de govern es el millor; es possible que, si dins d' una nació surgira de sopte esta unanimitat absoluta, fora la major calamitat que li poguera ocurrir (proba: la unanimitat del poble alemà en lo referent a la guerra,) y poguera ser, també, qu' eixe fora el pes y la medida, dirigit a una finalitat mes humana, ahon no tinguera cabuda l' odi al semejant.

Sentat, pues, que, com vulgarment se diu: cadascú te un rey en lo ventre, y prenent, com fonament de la idea regional, el be pera tots, si creem que pera el be del resto de la nació es util l' esforç en pro de la patria chica, y el dictat de la nostra consciencia es de treballar en este sentit, no deben abandonar l' empresa.

Ara bé: si en lo tocant al concepte, es dir, a la idea, ya siga política, religiosa, etc., tenim qu' acatar els fets tals com en la realitat son, si partim del principi de que cadascú te dret a pensar com pense y mos respetem mutuament, hi ha algo sobre lo cual, dins del regionalisme no tenim dret a la diversitat: el idioma...

Transigent en tot, transigisc també en que cadascú fasa *per ara* lo que bonament puga. No es tasca facil obtindre en uns dies una bona collita en un bancal qu' ham deixat

hermar; pero tenim el deure de treballarlo.

Tampoc per ahí trataré d' imposar a ningú el meu criteri, encara que tindrè molt de gust d' exposarlo, si, pera números pròxims, consedix espay.

¿Creus, lector (no llegidor) que seria fluis merit si, anant el temps, poguerem conseguir escriure relativament be el valencià, y, sobre tot, tots igual?

A. DE SASSORTE.

PRECHS Y PEDRAES

Els vehins de la Plaça del Rey En Jaume, pareixen donats a la mà del dimoni.

Després de prechs y més prechs que la revista Regionalista «Arte y Letras» feu al Ajuntament, en demanda de que 's dotara la esmentada plaça de la llum que per sa importancia li requerix, al ultim ho conseguí, pero ara be: a principi de Febrer y a causa dels forts vents se feren a estelles alguns dels fanals que allumenaven dita plaça y desde entonçes segurament que la comissió de Alumbrat públich no s' ha donat conte per quant encara segix alló del mateix modo.

Serém atesos, tindrem que donar atra tocateta....?

COMENTARIS

Habem rebut, acompanyat d' un B. L. M. que aghim, un programa dels festejos ab que la Germania Valenciana de Barcelona, de Nostra Senyora dels Desamparats obsequiarà a la seua Patrona. Dits festejos tindrán lloch desde el dia 5 al 14 de Maig.

Intervindrán en estos festejos, entre altres, el R. P. Fray José Pomer, R. P. Fray Paulino Alvares. D. D. Ramón Garriga y el Ilmo. Sr. Dr. D. Enrich Reig y Casanova.

Se tancarán estes lluidos festes cantant la Misa de Pontifical del Mestres Perosi.

ADMINISTRACIÓ

CORRÉU

Mosen Joaquín García Girona.—Caragoga.—Rebuda sa patriótica postal, la que mos alenta pera no desmayar en la tarea mampressa. Anotá soscripció. Mercés.

Vicent Tomás Martí.—Artana.—El seu treball, com vorá, apareix en el present número. Fasa algo més.

Topenape.—Valencia.—Idem id.

En sosiesius treballs, envíe son verdader nom pera els efectes de la redacció, encara que firme en pseudonim ¿ostem?

A. Puig Usina.—Pot passar y prent turno. Si fa algo mes, deu atendre a les normes ortográfiques de la gramática del Pare Fullana

Imp. de Joaquín Barberá

PET
de

ENR

PI

Lam

A

Marca wolfr

Vulc

Madre

Inmens sur

Fornill

Comple

Lampi

Insec

Contra el E

y cuants ins

moner, olive

APROBAT

En J

Li

PETRÓLIO Y GASOLINA

de la casa VILELLA, de Reus

DE VENTA:

ENRICH TARREGA

Plaza de Tetuán.—CASTELLÓ

Lampares OSRAM

A 1'90 Pesetes, de 5 a 50 bujies

Marca wolfram a 1'40 ptes de 5 a 50 »

» Vulcan a 1'30 lámpara

» Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparats pera gabinet, saló y mentjaor

Fornillos, Planchas, Cazos y Estufes eléctriques

Complet surtid en material pera instalaciós

Lampistería de PERE FECED

González Chermá, 78

Insecticida RODRIGUEZ

Contra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta y cuants insectes y criptógames ataquen al taronger, llimoner, oliveres, pomeres y demes arbres.

APROBAT son empléo per R. O. de 30 de Giner de 1912.

DEPOSITARI:

En Joseph Vaquer Gomis

Paseig de Morella, 5

CASTELLO

GORRERIA

DE

CONSUELO CARRIÓN

Inmens surtit en gorres a 0'60 ptes.

Gran varietat en tota classe de gorres.

Plaça del Rey En Jaume, 31

— Castelló —

RELONGERIA

♦ ♦ DE ♦ ♦

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

Drogueria

L' ARAGONESA

= DE =

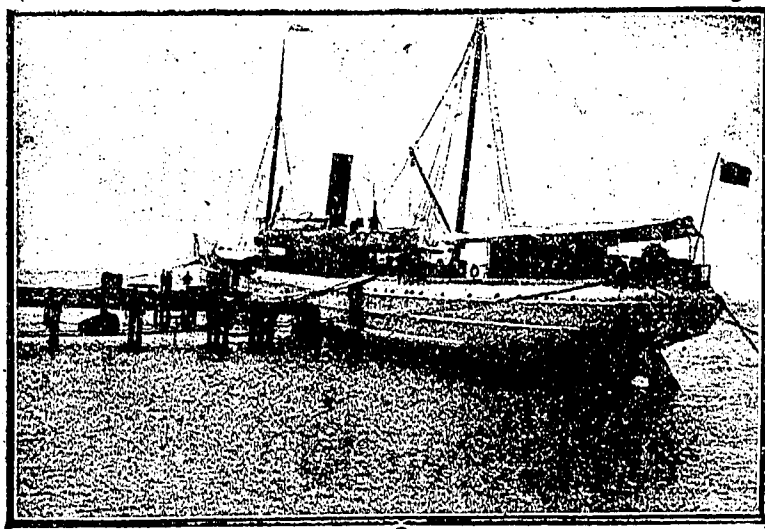
:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Drogues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y maquinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Linea de Vapors TINTORÉ

BARCELONA

Servici fixo y semanal entre Castelló

— y Barcelona —

PER LO MAGNIFICH VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco. — Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Dumege 11 matí. — De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s'admet en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

URALITA-ROVIRALTA

Piçarra artificial d' amiant y portlant comprimit pera Teulaes, revestiment de parets humides y cel rás.
Planchas especiales de 120 per 150 centímetros pera cubertes de poca pendent.
Pera preus, mostres y condicions de venta a

ROVIRALTA Y COMPAÑIA. S. EN C.-INGENIERS.-BARCELONA

Depòsit en Castelló a càrrech de J. B. Valls Climent.-Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de especifichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, Gonzáles Chermá, 66

EDUARD VICIANO

PAQUETERIA. — MERSERIA — ALTES NOVELTATS
Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Pierrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Casa de SANCHO GERMAN

(SUCESSORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros concernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry

36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Transports de totes classes

Máquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAL Y FIGGS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

SAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del pais y extrangeres.
Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antiséptic de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònics y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l' aparato respiratori.

Depòsit en Castelló: Victori Aparici, Pi y Margall, 7

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Inmens surtit en calçats de lujo.

20, Ensenyanza 20, (SUCURSAL EN LA FIRA)

Moderna y Lujosa Confiteria y Pastisseria

— DE —

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de fruita.

González Chermá, 56

Automóviles Castellonesos d' Alquiler

GARAGE: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de Bicicletes. Automóviles de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fesos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor Viciano, 14 al 26.—CASTELLO

ANY I

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOS

Castelló, al me
Fora, trimestre

Devem esc

Tractant del
Solidaritat Cat
lemiste, l' egr
En Ramón N
dari de que ca
propi llenguat
tengau ab mi
y no que m' a
Aixó's d'
ouen y sente
colps d' entus
ga bé a sons
ficarse'n cap
nim rebordon
verí separati
fonsament y
de sopes en
per aclarir q
(com a que's
sona es un
manera que u
blaves camin
sidera la pr
qui pertoque
ns feu depen
eixa dolciss
pochs mesos
vem lo mot a
nar la satisf
de la set es,
preciosíssim
panya; y als
pim gens ni
de lo que's
carats amig
per indifere
per malpens
vinencies,
que mos d
més preuat
bleda jardi
vol de la C
La patxo
rament mo
no consent